

Občinstvo je namreč mislilo, da v cerkvi gori ter drlo proti izhodu. Nekemu 8 let staremu dečku, ki je v gneči padel, so pomečkali docela glavo. Več oseb je bilo ranjenih.

Obesil se je v svojem stanovanju v Ljubljani nek sprevodnik. Njegova hčerka je prišla ravno na to v sobo in prerezala vrv in rešila očeta gotove smrti.

Zverska mati. V Primoštenju pri Šibeniku je rodila neka kmetica nezakonsko dete. Da uniči dokaz svoje sramote, je dete zažgala. Pri tem ji je pomagala mati. Sedaj sta obe zaprti v sibeniškem preiskovalnem zaporu.

Slon je kaznoval nagajivca. Menežarija Kludcega je sedaj v Kralj. Hradcu. Veliki slon vozi vozove zverin. Te dni je peljal zopet tak voz. Otroci-šolarji so mu nagajali, no slon je nekaj časa mirno vse prenašal, končno pa zgrabil najsilnejšega nagajivca, ga dvignil z rilcem visoko v zrak, ga parkrat potresel in posadil na tla. Fantiček je na to bežal, kar so ga nesle noge.

48 let brez — smrti. „Novi List“ javlja: Pri sv. Martinu na otoku Braču v Dalmaciji živi obitelj Tadije Mateljana z devetero otroci in z devetero vnuki. V tej veliki družini že 48 let ni umrl nihče.

Strašna vožnja po morju. Iz Singapura poročajo, da sta dospela tja dva mornarja, Johannsen in Marticornu, ki sta povedala, da sta 17. oktobra m. l. z ladjo „Angoln“ odplula iz Cavita na Filipinih. Ladja se je potopila in na velikem plavu se je rešilo 12 mož. Tekom 42 dnij je umrlo 10 mož, le dva sta ostala. Živela sta se z mesom mrličev. Plav je končno dospel do otoka Sonti, kjer so mornarja gostoljubno sprejeli Malajci.

Strašen zločin. Generalni ravnatelj Stephani, ki je stanoval prej v Vratislavi, a je v novejši dobi postal posestnik nekih rudnikov v Porembi, je bil 2. t. žrtev groznega zločina. Njegov vslužbenec ga je zvalil na neko novo stavbo ter ga ondi z dvema tovarišema pobil na tla. Nato so mu zločinci zvezali roke in noge ter mu vlili v usta neko žarečo tekočino. Potem so ga vrgli v ribnjak, kjer se je že 3. t. m. našlo njegovo truplo. Morilce že imajo

1560 ljudij zaprtih. Iz Odese poročajo, da so ondi pred velikonočnimi ruskimi prazniki zaprli 1560 oseb, ker se je bati velikih izgredov proti židom.

Vržen v ogenj. V Brodku na Moravskem je neki Ivan Capal zažgal hišo Frana Jakša, pri katerem je prejšnje čase služil. Ko je stala hiša v plamenu in je ljudstvo izvedelo, kdo je požigalec, so ga poiskali in vrgli v ogenj. Capal je poskusil parkrat ulti iz plamenov, a vsako pot so ga pahnili nazaj v ogenj. Končno je planil zopet iz žrjavice, se zgrudil in v groznih mukah umrl. Zločinca ima že sodišče pod ključem.

Vsa družina pod vlakom. V Santovi (bačkobodrožka županija) se je pripetila tale nesreča: Uradnik Molnar se je peljal s soprogo in dvema otrokoma na poset k prijatelju. Ker železniški prelaz ni bil zaprt, ter je prav tam strmec, je voz zašel na progo prav v tistem hipu, kot vlak. Stroj je gospo in otroka

razmesaril in zmučkal v eno meseno gomilo, Molnarju je odrezana noga ter je močno ranjen, kočijažu pa pretreseni možgani.

Tat v rakvi. Iz Budimpešte poročajo: Na malo postajo poleg kopališča Herkules sto prišla dva kmeta ter prinesla navidezno prazno rakev, ki naj bi se z vlakom poslala v Budimpešto. Uradnik je sprejel rakev in jo zaprl v sobo, kjer je blagajnica. Ko je drugoga jutra stopil postajni načelnik v sobo z blagajnico, je našel rakev odprto in prazno, prav tako odprta in prazna pa je bila tudi blagajnica. Tat iz rakve je odnesel ves denar in izginil brez sledu! Vsekakor originalen tat!

Na vislice je bil obsojen 12. t. m. na Dunaju mizarski pomočnik Štefan Wanyek, ki je 8. jan. t. l. tri osebe ustrelil in dve teško ranil. Tudi v ječi je napadel čuvaja. Radi umora, uboja, teške telesne poškodbe, javne nasilnosti, tatvine, razžaljenja straže, upora, in radi kršenja orožniškega patenta je bil obsojen na vislice. Wanyek se ni hotel prav nič zagovarjati.

500 tolarjev za poljub. Nekega večera l. 1896 sta sedela v Berolinu gospoda E. in F. pri pivu. Kar je prišla že odrasla, a še mladoletna hčerka gospoda E., da ga spremi domov. Tedaj je g. F. prosil gospodičino, naj mu da poljub. Gospica se je branila, a gospod F. je dejal, da ji da, ko bo de polnoletna, za ta poljub 500 tolarjev. Gospica je na to, sklicevaje se na prisotne priče in potrdivši pogodbo z običajnim stiskom roke, dala gospodu F. poljub. Letos je postala gdč. E. polnoletna, a pospod F. tistih 500 tolarjev ni hotel dati. Zato ga je gdč. E. tožila. Gospod F. je bil pri deželnem sodišču v Berolinu obsojen, da mora 500 tolarjev plačati, ko se je gospod F. pritožil še na višje sodišče, ga je to zavrnilo in mu naročilo, da mora 500 tolarjev plačati vsekakor. Tako dobi gdč. E. svoje plačilo za poljub od gospoda F.

Gospodarske stvari.

Ustanovitev kmetijskih pridobitnih in gospodarstvenih zadrug na Štajerskem.

Na svetlo daje c. kr. štajersko namestništvo po naročilu c. kr. namestnika Manfreda grofa Clary in Aldringen.

Med tem ko posamezni kmetovalec nima nikake moči do gospodarskega tržnega faktorja, najde se ista v veliki meri v združitvi posameznih gospodarjev. Geslo zadruga je: „Sloga jači“. V združitvi gospodarskih zadrug so materijalne in npravne koristi. V materijalnem oziru doseže kmetovalec dobavo primerne kredita po korporaciji, ista doseže primerne nakupe, dobre cene pri prodaji, odušstvo se odstrani itd. V npravnem oziru se lahko s poudarkom reče, da se pospešuje varčnost, odstranjuje sebičnost posameznih, samo na-se mislečih kmetovalcev in povzdičuje stanovska zavednost. Posameznik uči se misliti na pomoč za druge; on zadobi pogum in moč, v združbi z drugimi dela izvrševati, katera bi on sam ne mogel rešiti. Celi okoliš gospodarskih nalog more le pola-

goma dospeti do popolnega razvoja.

Najbolje je, če se prične s kreditno uravnavo; tej se potem lahko pridružijo daljne naloge gospodarstva.

1. Kreditne zadruge. Najvažnejše je, da se ustanovijo blagajnice za hranilne vloge in posojilnice po Raiffeisen-ovem sestavu, če mogoče v vsaki kmečki občini. One imajo nalogo, da dajejo posameznim zemljiškim posestnikom posojila, katerih dotičniki potrebujejo in da prejemajo od onih, koji hočejo svoja prihranila nabirati, taista kot vloge.

Pa tudi posedovajoči kmetovalec, kateri se danes še boji, ako potrebuje denar, posluževati se posojilnic, bode polagoma spoznal, da ni sramotno, dan danes rabiti Raiffeisen-ovo posojilnico tako rekoč kot lokalno banko in pri taisti ne samo vlagati prihranila, ampak tudi, kakor redni obrat gospodarstva večkrat zahteva, jemati denar na posodo.

Z ustanovitvijo blagajnic za hranilne vloge in posojilnic se odstrani skrito oderuštvo; kmetovalci postanejo pri svojih blagajnicah lastni posojilodajalci. Ni racijonalno, da nosijo nekateri posestniki svoja prihranila v mesto, med tem ko drugi v isti občini posojila potrebujejo.

Pri Raiffeisen-ovi blagajnici se vrši poravnava; posameznik dobi na priprosti in primerni način kredit. Vrši se poravna med presežkom imovitih in med potrebo neimovitih kmetovalcev. Kmetovalec potrebuje kredita za pridobitev zemljiškega posestva, za razdelitev dedščine, za izboljšave itd. V to svrhu služi realni (zemljiški) kredit, katerega pri-skrbeti seveda niso poklicane Raiffeisen-ove blagajnice. Ta kredit se daje od strani hranilnic in, kjer se take nahajajo, najbolje od strani deželnih hipotečnih zavodov. Dandanes se pa včasih jemlje realni kredit začasne obratne namene, tako postopanje je za kmetovalca neprimerno in celo nevarno. Realni kredit se ne more tako hitro in lahko doseči, kajti isti povzročuje večkrat stroške, kateri niso pri malih obratnih potrebščinah posojilu primerni. Na znance ali sosede se noče kmetovalec obrniti in sicer radi tega ne, da ne ovadi svoje denarne zadrege; na ta način pride kmetovalec pogosto v roke oderuhov in potem je prisiljen, zadolžiti svoje zemljišče v svrhu poravnave oderuških obrestij.

V zadostitev začasnih obratnih potrebščin je samo osebni kredit sposoben; isti se daje od strani blagajnice za hranilne vloge in posojilnice, katere so po sestavu urejene, katerega je z uspehom uvedel Friderik Viljem Raiffeisen v Renski provinciji že sredi 19. stoletja v svrhu odprave oderuštva.

Potrebuje se samo nekaj vrlih in pogumnih možakov v občini, koji se zberejo v svrhu ustanovitve jedne take zadruge. Glavna vodila jedne take zadruge so sledeča:

Raiffeisen-ova je vpisana zadruga z neomenjeno zavezo, pri kateri jamči eden za vse vsi za jednega. Uprava je razen jednega izplačevalca ali računarja, kateri dobi malo nagrado, brezplačna. Obrestovanje opravičnih deležev sme doseči k večjemu ono hranilnih vlog.

Menični kredit je izključen. Posojilo se daje pri poroštvu, ali izjemno tudi proti zastavbi vrednosti papirjev.

Okoliš mora biti mali in omejeni, da se posamezni člani med seboj dobro poznaja in da vsaki ume razmere družega razsojevati. Opravični deleži so mali, navadi v znesku od 10 do 20 kron in nimajo glede obrestovanja nobene važnosti. Pri podelitvi posojil natančno pretehta namen posojila in pozneje se razgleduje uporaba. Na ta način je mogoče zadržati tudi v nravnem oziru nadzorovati in voditi. Obrestovanje merilo glede posojil je po navadi samo jeden odstotek više, kakor obrestno merilo hranilnih vlog. Posojilo se daje na priprosti način in brez stroškov.

S temi načeli se je posrečilo dozdej Raiffeisen-ovim blagajnicam za hranilne vloge in posojilnicam dajati veliko varnost.

Ob času nemško-francoske vojske so vlagali v Nemškem celo mnogokrat kapitalisti svoj denar v Raiffeisen-ove blagajnice, kar gotovo kaže, da so isle varne.

Kar se tiče davkov in pristojbin, se opomni, da so blagajnice za hranilne vloge in posojilnice pridržane od bitnega davka proste in samo obresti hranilnih vlog so zavezane 1 $\frac{1}{2}$ odstotnemu rentnemu davku.

Prejemna potrdila blagajnic za hranilne vloge in posojilnic o obrestih in delnih plačilih ter o postojnih dolga so v knjižicah članov pristojbine — tolikolka prosta. Isto tako so hranilne vložne knjižice pristojbine proste.

Pristojbine je treba plačevati samo: od vplačanopravičnih deležev, od poplačanih opravičnih deležev in od izplačanih obrestij opravičnih deležev in sicer pristojbine po lestvici I. potem od obrestij, zapisanih za tekoči račun med izdatke, dveodstotno pristojbino.

Kar se tiče razvoja kmetijskih kreditnih zadrug na Štajerskem, se z veseljem lahko reče, da so se tudi na Štajerskem začele ustanovljati Raiffeisen-ove blagajnice po zgoraj navedenih načelih v pravi spoznavno narodno-gospodarskega pomena istih, in da te blagajnice v nekaterih deželnih pokrajinah že blagonosno delujejo.

Vsak pravi prijatelj kmetijstva mora si iz vsega srca želeti popolnega razvoja Raiffeisen-ovih blagajnic po celi deželi.

Bistvena zasluga gledé ustanovitve Raiffeisen-ovih blagajnic na Štajerskem pristoji deželnemu zboru štajerskemu, kateri je že v svoji seji dne 25. aprila 1889 pooblastil deželni odbor štajerski, da naj se Raiffeisen-ovim blagajnicam pri ustanovitvi s tem pomaga, da se vsakrat odpošlje jeden deželni uradnik k osnovnemu zboru in da se pregled poskrbi, kateri se izvršuje vsako leto enkrat.

Raiffeisen-ove blagajnice dobijo od strani deželnega odbora za prvo napravo brezobrestna, na polovico v treh in na polovico v petih letih povratna posojila po 200 gld. (izjemno so dobile od začetka nekatere blagajnice više zneske do 250 gld.) in zamorejo, ali je potreba, dobiti v svrhu prve nabave kapitala desetih letnih obrokih povratna posojila do najviše

znaska po 2000 gld., za katere se daje obresti po tri od sto.

Deželni odbor si pridržuje pravico, da sme obrestna posojila tudi že prej nazaj zahtevati, ako razpolaga dotična Raiffeisen-ova blagajnica s zadostnim glavnim prebitkom. To se je tudi v nekih slučajih že zgodilo. Brezobrestna posojila so se dovolila na ta način do konca leta 1899. 34.075 gld. in s tremi odstotki obrestna posojila 225.600 gld., ter na račun prvih se je že povrnil znesek od 4995 gld. 15 kr., in na račun zadnjih pa znesek 58.411 gld. 60 kr. od strani Roiffeisen-ovih blagajnic deželnemu zakladu.

Denarni prebitki Raiffeisen-ovih blagajnic nalagali so se do ustanovitve osrednje blagajniške zveze pri štajerski eskomptni banki, katera je odprla za vsako blagajnico konto in dajala za vlgoge obresti po 4 od sto.

Vsota vlog pri štajerski eskomptni banki znašala je koncem leta 1899. 594.887 gld. 87 kr.

(Dalje sledi.)

Ali je dobro travnike spomladi prebrati.

Na travnike se pri kmetijstvu vse premalo gleda, čeprav bi bilo to zelo potrebno, zakaj kmetovalec zahteva od njih od leta do leta več donoskov in jih celo zahtevati mora, da dobi potrebno krme za svojo živino. Priprosto in lahko sredstvo doneske travnikov povišati je, če jih spomladi prebramo. Žal, da še mnogi kmetovalci o tem koristnem delu nočejo nič vedeti, zakaj manjka jim razumnosti, ker menijo, da je tako delo nepotrebno ali celo škodljivo. Nastopne vrste naj bodo v pouk o tem važnem opravilu.

Prebrana naj se travniki in pašniki v zgodnji pomladi, takrat, ko so se tla otalila in toliko posušila, da se zemlja ne prijemlje brane.

Delo naj se opravi skrbno. Da pa je to mogoče, je seveda potrebna dobra brana; najbolj pripravna v to svrhu je travniška brana za mah, kakeršne se dobivajo po tvornicah za kmetijske stroje, celo tudi pri ključavničarjih in kovačih.

Za silo je porabna tudi navadna njivska brana.

Zastran brananja bodi povedano, da za lahka tla in dobro oskrbovane travnike zadostuje, če se enkrat podolgem povlečejo. Če so pa travniki močno porasteni z mahom ali plevelom, se priporoča dvakrat branati, in sicer podolgem in povprek, da je uspeh brananja tem izdatnejši.

Korist brananja pa je ta, da se travniška ruša zrahlja, plevel, mah, izruje in rani, krtine in mravljišča poravnajo. Tudi se more na ta način mešanec in umetni gnoj, ki se je poprej raztrosil, oziroma semenje, ki se je posejalo, spraviti pod zemljo; vsled tega se gnoj poprej razkroji, seme pa zanesljiveje kali. V zrahljani zemlji pa zrak in toplota ugodneje vplivata in voda globokeje prodira v tla. To pa zopet stori, da sestavine zemlje bolje preperevajo in se rastlinske redilne snovi razkrajajo.

S tem, da se nekoliko rastlin izruje, dobijo ostale več prostora za svojo rast in se morejo čvrsteje in bujnejše razvijati. Pri brananju ranjene rastline po-

ganjajo večkrat (na pr. dedelje) tem bolj in rastejo čvrsteje. Iz vsega tega je razvidno, da dajo z brano obdelani travniki tudi več pridelka.

Da je to res tako, dokazal je profesor Andereg s skrbno prirejenimi poskusi, katerih uspeh je bil naslednji:

Parcela	pridelk sena
I. nepognojena in nepovlečena .	7.45 metr. centov
II. pognojena in nepovlečena .	16.66 " "
III. nepognojena in povlečena .	15.50 " "
IV. pognojena in povlečena . . .	31.26 " "

Ta števila govore dovolj jasno; vsak kmetovalec naj bi si to dobro zapomnil.

Zato priporočamo brananje travnikov in pašnikov še enkrat kot potrebno gospodarsko delo, ki naj se opravlja z dobrimi travniškimi branami za mah. Ako si mali posestnik iz gmotnih ozirov take brane ne more omisliti, pa naj s svojimi sodrugi pri društvu skrbi za to, da jo kupi kmetijsko društvo in jo odaje v splošno porabo. "Gosp. Glasnik."

Znaki zdravja pri konjih. (Konoc.) Taki konji so navadno bolni na jetrih. Domnevanje jetrne bolezni pa se skoraj izpremeni v gotovost, če konji v hlevu tudi pogostoma zdehajo z odprtim gobcem. Tudi če konj zelo počasi, brez zeločilosti in brezvoljno žre in žveči, ni dobro, ker se počasni jedci navadno ne hranijo dobro in slabo delajo. Pri napajanju zdravi konji ne smejo nozdrvi vtikati v vodo. Če se to dogaja, potem lahko sklepamo na tiščalko. Če del pijače zopet izteče skoz nos, potem je v vratu vnetje, kakor je bilo že prej povedano. Na pravilno prebavljanje se z gotovostjo lahko sklepa, če se natančneje opazujejo odpadki. Zdravi konji se iztrebljajo, če mirujejo na 2½—3 ure. Fige morajo biti debele kakor drobno jabolko, srednje trdno in obdane z rjavkasto prevleko. Če so fige zelo drobne in trde, potem se čreva premikajo počasno, kar se zelo pogostoma dogaja pri tiščalki. Če so odpadki premehki in je v njih mnogo neprebavljenega ovsenega zrnja, potem konji ali premalo žvečijo, ali pa vsled prenaglega žrenja krme ne oślinijo zadosti. Zelo svetle fige so znak bolezni na jetrih. Scalnica zdravih konj je svetlorumena, in konji jo izpuščajo v enem, krepkem curku. Če se konji večkrat pripravljajo, da bi izpustili vodo in jo vselej le malo izpuste, se sme sklepati (izvzemši goneče se kobile), da v scalih ni vse v redu. Temna, rdeča ali temnorjava je scalnica navadno le pri grozničavih boleznih. 16. Zdravi, močni konji se ob navadnem, primernem delu ne smejo prekmalu utruditi niti kmalu potiti se, če se ravno ne golijo. 17. Proti vnanjemu draženju, postavim proti mrčesnemu piku, se morejo konji živahno braniti. Če kateremu sežemo v uho, mora krepko z glavo zmajati, če se dotaknemo očesa, se mora jabolko pregibati in trepalnice se morajo zapreti. Če zdravemu konju stopimo na krono, takoj vzdigne nogo in pokaže, da ga boli. 18. V hlevu naj konji po noči nekaj ur leže. Konji, ki se ne vležejo, pri delu ne morejo biti vztrajni. Zdravi konji imajo zelo lahko spanje; najmanjši šum jih zbudi.